

Tal vid bolagsstämman 2013-04-24

Vd och koncernchef Øystein Løseth

Tillbakablick efter 12 kvartal

Tack för ordet, herr ordförande.

I februari var det tolfte gången jag presenterade ett delårsbokslut som vd och koncernchef för Vattenfall. Idag avhandlar stämman det tredje årsbokslutet som jag har undertecknat. Inför denna stämma har jag därför haft anledning att blicka tillbaka på de gångna tre åren.

Jag tillträdde som vd i april 2010. Då, i min första kvartalsrapport, framförde jag min lägesbedömning att vi framöver får leva med svåra marknadsförhållanden med låg efterfrågan på el. Vid årsstämman samma dag utvecklade jag beskrivningen i mitt tal: "Vi når inte upp till ägarens avkastningskrav. Vattenfall har gjort stora förvärv som anstränger balansräkningen. Efterfrågan på el sjunker."

Strategin 2010

Tillsammans med mina kollegor i koncernledningen och tillsammans med styrelsen var det viktigt att direkt dra slutsatser av denna kärva verklighetsbild. Strategin som lades fast omfattade bland annat ett effektiviseringsprogram på 6 miljarder kronor, effektivare organisation, reducerade investeringsplaner, avyttringar och fokus på Vattenfalls huvudmarknader Sverige, Tyskland och Nederländerna.

Det nya normala

När vi nu summerar 2012 kan jag konstatera att den inledande analysen var riktig.

Priserna på elmarknaden har fallit till låga nivåer. Till de gångna årens svåra konsekvenser till följd av den internationella ekonomiska recessionen har lagts politiska åtgärder med subventioner av ny produktionskapacitet och beslut som på andra sätt radikalt förändrat förutsättningarna för energibranschen. Vi ser också en attitydförändring rörande energianvändning som bidrar till att sänka efterfrågan. Tidigare marknadsprognoser har omkullkastats och det som tidigare betraktades som "normalt" gäller inte längre. Detta är det nya normala.

Det är mot denna bakgrund som Vattenfall, liksom andra energiföretag, tvingas rationalisera och effektivisera verksamheten och dra ner på investeringsplanerna.

Åtgärderna som vi planerade 2010 har varit framgångsrika men räcker inte. Vattenfall kommer nu också att minska antalet anställda i hela företaget med 2500 personer. Andra energiföretag, som är verksamma på samma marknader som vi, har kommunicerat neddragningar på över 10 000 anställda per bolag. De sparprogram som vi nu genomför är således inte unika för Vattenfall, utan snarare ett symptom på de utmaningar som hela branschen står inför.

De makroekonomiska omständigheterna ser fortsatt svåra ut. OECD bedömer att eurozonens ekonomier försvagades med 0,4 procent 2012. Prognosen för 2013 är en fortsatt krympande ekonomi, med en nedgång på 0,1 procent. Först nästa år räknar OECD med tillväxt, men då på blygsamma 1,4 procent.

Strategin har följts och givit resultat

Tack vare de åtgärder vi vidtagit, i enlighet med strategin, kunde vi redovisa ett underliggande rörelseresultat för jämförbara verksamheter på ungefär samma nivå 2012 som året innan. Exklusive avyttrade verksamheter nådde vi 27,5 miljarder kronor 2012, att jämföra med 28,2 miljarder kronor 2011.

Målet att reducera de årliga kostnaderna med 6 miljarder kronor uppnådde vi ett år tidigare än plan. Den besparingen motsvarar cirka 11 procent av kostnadsbasen. Nu minskar vi kostnaderna ytterligare med 3 miljarder kronor under 2013 och i ännu ett steg med 1,5 miljarder kronor 2014.

De genomförda avyttringarna har stärkt Vattenfalls likviditet kraftigt och vår nettoskuld har minskat. Vi har också fortsatt att reducera vårt investeringsprogram.

Under 2012 producerade Vattenfall 178,9 terawattimmar el. Det är 7 procent mer än under 2011.

Vårt mål att förbättra tillgängligheten i kärnkraftverken infriades i hög grad under 2012. Den sammanlagda tillgängligheten för Vattenfalls kärnkraftverk ökade från 72 procent till 83 procent - den högsta genomsnittliga nivån på fem år.

Vattenfalls svenska vattenkraftverk producerade under 2012 den högsta volymen någonsin tack vare god vattentillgång framförallt under vårmånaderna. Den höga produktionen inom både kärnkraft och vattenkraft gjorde att vi till stor del kunnat kompensera lägre elpriser med högre produktionsvolym.

111 procent mer vindkraft

I detta sammanhang vill jag också nämna att Vattenfalls produktion av el från vindkraft under 2012 slog alla tidigare rekord. Året innan jag tillträdde som VD producerade Vattenfall 1,7 terawattimmar el från vindkraft. 2012 producerade vi 3,6 terawattimmar. Det är en ökning med 111 procent.

Vattenfall har nu fler än 900 vindkraftverk i drift i Sverige, Danmark, Tyskland, Nederländerna och Storbritannien. Och tillväxten fortsätter.

I höstas invigde jag den havsbaserade vindkraftsparken Ormonde, som är vår mest avancerade. Den består av 30 vindkraftverk utanför Barrow-in-Furness i Irländska sjön. Vår vindkraftspark Swinford i Storbritannien driftsattes fullt ut i september.

I Nederländerna kommer installationen av den landbaserade vindkraftsparken Zuidlob, väster om Zeewolde, att slutföras denna vår.

Den havsbaserade vindkraftsparken DanTysk med 80 vindkraftverk i Nordsjön, 70 kilometer från ön Sylt, är ett joint venture-samarbete mellan Vattenfall och Stadtwerke München. Den vindkraftsparken planerar vi att ta i drift i början av 2014.

Härom månaden tog vi första spadtaget för vindkraftparken Hjuleberg i Falkenbergs kommun. När den anläggningen är klar för drift i slutet av 2013 är den Vattenfalls största landbaserade i södra Sverige.

Resultat 2012 i relation till ekonomiska mål

Låt mig nu få redogöra för Vattenfalls resultat 2012.

Jag tar utgångspunkt i de nya ekonomiska mål för Vattenfall som den extra bolagsstämman fastställde i slutet av november förra året.

- Avkastningen på sysselsatt kapital var 8,4 procent, vilket ska jämföras med målet att nå 9 procent över en konjunkturcykel.
- Skuldsättningsgraden uppgick till 72,3 procent och ligger inom målintervallet på 50 till 90 procent.
- Internt tillförda medel/justerad nettoskuld uppgick till 22,4 procent och ligger inom målintervallet på 22 till 30 procent.
- Utdelning som stämman idag tar ställning till föreslås av styrelsen uppgå till 6,8 miljarder kronor. Det motsvarar 40 procent av årets resultat efter skatt och ligger inom målintervallet på 40 till 60 procent av resultat efter skatt.

Ständiga förbättringar

En del av arbetet med att göra Vattenfall bättre rustat att möta kraven från en föränderlig omvärld handlar om Operational Excellence, vår ambition att skapa en kultur där ständiga förbättringar eftersträvas. Vi ska säkerställa att vi alltid jobbar med att addera värde och utmanar ineffektiva rutiner och arbetssätt.

Vi förstärker vårt arbete med Operational Excellence med en koncernövergripande funktion som ska leda, stötta och koordinera alla våra affärsenheter. De ska bland annat skapa en gemensam metodplattform för hur vi skall arbeta med nödvändiga förbättringar. Vi ska ständigt söka efter förbättringar – inte för att vi måste, utan för att vi kan. Vi engagerar alla medarbetare och ledare i detta arbete.

Det är min ambition att Vattenfall ska bli det ledande företaget och förebilden i energibranschen när det gäller produktivitet och effektivitet, ja när det gäller allt som innefattas av Operational Excellence.

En viktig aspekt på Operational Excellence är säkerhet.

Vattenfall tillämpar nolltolerans för både arbetsplatsrelaterade olyckor och sjukfrånvaro. Samtliga anställda ska ha en säker, hälsosam och motiverande arbetsmiljö. Vi arbetar med att utveckla ledningssystem och med att förbättra säkerhetskulturen för att nå dit. 2012 års mål, där den arbetsrelaterade sjukfrånvaron skulle sjunka med minst 15 procent, överträffades med marginal och den frånvaron sjönk med över 30 procent. Jämfört med 2010 inträffade 150 färre olyckor. Nu tillhör Vattenfall de företag i branschen som har lägst arbetsrelaterad sjukfrånvaro. Av de sju största elproducenterna i Europa har nu Vattenfall näst lägst skadefrekvens. Vi ska fortsätta vårt arbete för att sänka antalet skador ytterligare.

Energilandskapets förändring

Jag skulle nu vilja utveckla det som både jag och styrelseordförande Lars G Nordström varit inne på tidigare om energilandskapets förändring.

Sedan 2008 har priset på koldioxid i den europeiska utsläppshandeln sjunkit kraftigt och närmar sig nollstrecket. En konsekvens är att brunkol alltjämt är ett av Vattenfalls mest lönsamma kraftslag. Lönsamheten för gaskraft, som har en viktig roll för att balansera väderberoende kraft från vind och sol, har däremot minskat kraftigt.

Vattenfalls nedskrivning av värdet på tillgångarna i Nederländerna är en konsekvens av de kraftigt försämrade marginalerna inom gaskraft. Denna utveckling leder på sikt mot ett energisystem som inte klarar att möta kraven på flexibilitet och klimateffektivitet. Det kan i värsta fall leda till problem med elförsörjningen under vissa perioder.

Samtidigt går många av Europas stödsystem för förnybar kraft på knäna. Den spanska regeringen har inte klarat av att betala ut utlovade subventioner och den tyska regeringen har signalerat att deras system med garanterade intäkter för producenter av förnybar energi, så kallade feed-in-tariffer, inte kan tillåtas att expandera ytterligare. Staterna har inte råd.

Vi anser att det Europeiska handelssystemet för utsläppsrätter avseende koldioxid är det rätta, men för att Europa ska klara målen om minskade koldioxidutsläpp måste dagens överskott på utsläppsrätter begränsas så att marknadens aktörer kan få tydliga prissignaler som gör det lönsamt för kraftproducenterna att växla över till energiproduktion med låga utsläpp av koldioxid. Det är genom en fungerande utsläppshandel, inte genom utökade och dyrare subventioner, som omställningen av energisystemet blir kostnadseffektiv och därmed möjlig.

Europa står inför ett vägval. Antingen fortsätter trenden mot ökad reglering av energimarknaderna och politisk detaljstyrning av vilka kraftslag och vilka produkter som ska finnas på marknaden. Eller så återupprättar EU en fungerande utsläppshandel och sätter tilltron till att prissignaler på marknaden ska leda till de bästa investeringarna. Europa går just nu mot ökad reglering och låga koldioxidpriser. Klimatet, Europas medborgare och även Vattenfall skulle tjäna på en kursändring.

Implementeringen av hållbarhetsmål

Som ni hör, jag har synpunkter på hur Europas ramverk för att minska koldioxidutsläppen fungerar. Oavsett det har vi på Vattenfall egna tydliga mål som vi ska leva upp till.

Samtidigt som Vattenfall ska hantera de utmanande marknadsvillkoren ska vi bygga en hållbar portfölj av produktion och produkter. Vi ska både "generera en marknadsmässig avkastning" och vara ett av de bolag som "leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion", för att använda begreppen i uppdraget från vår ägare.

Vattenfalls styrelse har fastställt hållbarhetsmål för bolagets verksamhet. En utgångspunkt är EU:s 2020-mål som föreskriver 20 procent lägre koldioxidutsläpp och 20 procent förnybar produktion samt 20 procent energieffektivisering. Vattenfall har därför satt hållbarhetsmål inom samma områden som EU.

Styrelsen har satt upp mycket tydliga mål – Ett är att vi ska minska Vattenfalls koldioxidutsläpp till 65 miljoner ton per år. Ett annat är att Vattenfall ska växa snabbare än marknaden inom förnybar energiproduktion. Ett tredje är att Vattenfall ska bidra till energieffektivisering.

Nu kan jag konstatera att vi har påbörjat färden mot sänkta koldioxidutsläpp. Koldioxidexponeringen har minskats – Vattenfalls koldioxidutsläpp har sänkts varje år sedan 2010.

Minskningen från 2011 då utsläppen var 89 miljoner ton förklaras främst av avyttringen av den polska verksamheten. Koldioxidutsläppen förväntas dock öka under 2013 och 2014 på grund av färdigställandet av kol- och gaseldade anläggningar, däribland stenkolkraftverket Moorburg utanför Hamburg och det brunkolseldade kraftverket i Boxberg i östra Tyskland. Jag vill dock understryka att inga beslut om nyinvesteringar i kolkraftverk har tagits sedan 2006.

Det behövs ytterligare åtgärder för att sänka utsläppen ner till 65 miljoner ton och Vattenfall analyserar handlingsalternativ för att säkerställa att målet nås till 2020.

CCS, tekniken för att fånga och lagra koldioxid, är en möjlighet för att minska utsläppen ytterligare, men hittills har de myndighetstillstånd som krävs för lagring inte givits i Tyskland. Det behövs därför ytterligare åtgärder för att sänka utsläppen hela vägen ner till 65 miljoner ton. Möjliga alternativ som vi nämnt är en försäljning av vår danska kraftvärmeverksamhet och vår del av det brunkolseldade kraftvärmeverket Lippendorf i Tyskland.

Investeringsplaner

För att nå målet att växa snabbare än marknaden inom förnybar elproduktion måste vi i budgeten för nyinvesteringar prioritera satsningar på vindkraft. För att klara omfattande nyinvesteringar måste vi samtidigt upprätthålla det positiva kassaflödet från befintliga anläggningar.

Strategin som vi lade fast 2010 delades in i två faser, en konsolideringsfas till och med 2013 och därefter en tillväxtfas. Denna indelning gäller inte längre på grund av ändrade marknadsförhållanden. I stället för att planera för tillväxt i generella termer måste Vattenfall för överskådlig framtid fokusera på de befintliga tillgångarna och på tillväxt inom förnybar energi.

Hela investeringsplanen för åren 2013 till 2017 innebär en sänkning från föregående femårsperiod, åren 2012 till 2016, med drygt 20 miljarder kronor. Av det totala investeringsbeloppet avser huvuddelen produktion av el och värme. Resterande belopp går främst till investeringar i el- och värmenät och IT. Investeringar i ny kapacitet, så kallade tillväxtinvesteringar, utgör drygt en fjärdedel av de totala investeringarna.

Av tillväxtinvesteringarna består i sin tur huvuddelen av investeringar i tekniker med låga koldioxidutsläpp (vind-, vatten- och kärnkraft samt biomassa). Vindkraft är den största enskilda kategorin inom tillväxtinvesteringarna. Under de närmaste fem åren avser Vattenfall att investera omkring 20 miljarder kronor i ny kapacitet, ungefär lika mycket i landbaserad som i havsbaserad vindkraft.

Investeringsplanen är omfattande även efter anpassningarna till nya omständigheter. Låt mig få sammanfatta denna del av mitt anförande med en enda mening: De kommande fem åren går huvuddelen av tillväxtinvesteringarna till vindkraft.

Smarta energilösningar

En del av vår gröna strategi är att gå längre för att stötta konsumenterna att förenkla sina liv och att agera mer miljövänligt och energieffektivt. Vi arbetar därför hårt med att förbättra och bredda våra kunderbjudanden. Vattenfall ska möjliggöra smarta energilösningar. Det handlar

om allt från paketerbudanden med värmepump och energi, om elbilar och om lösningar för energieffektivisering i småhus till att erbjuda kunderna energirådgivning.

Vattenfall kan bidra till mer hållbar energiförsörjning

Vattenfall har mycket att bidra med för att göra hela Europas energiförsörjning mer hållbar framöver. Om överföringskapaciteten mellan och inom de nordiska och kontinentala nordeuropeiska elmarknaderna ökar kan vi bidra till att hantera fluktuationerna i den tyska elproduktion som blir allt mer beroende av väder och vind. Vår nordiska energi framstår som ett attraktivt alternativ till fossileldad kraft på kontinenten, gas från Ryssland eller från okonventionell gas, så kallad fracking – både ur miljöperspektiv och när det gäller försörjningstrygghet.

I detta sammanhang vill jag också påpeka att det är viktigt att värna produktionskapaciteten i den svenska vattenkraften. Det vore dålig klimatpolitik att införa begränsningar som gör att vattenkraft måste ersättas med andra kraftslag.

Avslutning

Jag har i mitt anförande beskrivit de stora utmaningar som Vattenfall står inför. Samtidigt vill jag säga att Vattenfall jämfört med den övriga europeiska energibranschen har relativt goda förutsättningar att hantera omständigheterna i det nya energilandskapet. Vi har en väl balanserad produktionsportfölj, både vad avser geografisk spridning, energislag och koldioxidexponering. Hälften av produktionen genererar inga eller bara små koldioxidutsläpp. Det är en styrka när vi möter svåra omständigheter framöver.

Låt mig nu avsluta mitt anförande med att summera.

- De kärva förutsägelser som jag gjorde för tre år sedan har besannats.
- I koncernledningen bedömer vi att marknaderna för de kommande åren kommer att kännetecknas av fortsatt låg efterfrågan på el, stort utbud och låga priser.
- Det innebär att utmaningarna för Vattenfall är oförändrat stora. Vi måste därför ytterligare effektivisera våra verksamheter och stärka den finansiella ställningen så att vi kan uppfylla de mål som vår ägare och vi själva ställt upp.
- Och vi måste öka vår flexibilitet genom att skapa en kultur där ständiga förbättringar, Operational Excellence, är en del av vardagen.

Tack för ordet.